

BETÆNKNING

Afgivet af Erhvervsudvalget

vedrørende

Forslag til: Inatsisartutbeslutning om udtalelse til anordning om ikrafttræden for Grønland af lov om Danmarks tiltrædelse af Det Internationale Atomenergiagenturs konvention om bistand i tilfælde af nukleare ulykker eller radiologiske nødstilfælde.
(FM2016/104)

og

Forslag til: Inatsisartutbeslutning om udtalelse til forslag til Lov for Grønland om kontrol med eksport af produkter med dobbelt anvendelse.
(FM2016/106)

og

Forslag til: Inatsisartutbeslutning om udtalelse til forslag til Lov for Grønland om kontrol med den fredelige udnyttelse af nukleart materiale
(FM2016/107)

og

Forslag til: Inatsisartutbeslutning om Grønlands Selvstyres udtalelse til kgl. anordning om ikrafttræden for Grønland af dele af visse love om ændring af udleveringsloven.
(FM2016/108)

Afgivet til forslagets 2. behandling

Erhvervsudvalget har under behandlingen bestået af:

Inatsisartutmedlem Siverth K. Heilmann, Atassut, formand

Inatsisartutmedlem Aqqaluaq B. Egede, Inuit Ataatigiit, næstformand

Inatsisartutmedlem Justus Hansen, Demokraterne

Inatsisartutmedlem Suka K. Frederiksen, Siumut

Inatsisartutmedlem Iddimangiiu Bianco, Inuit Ataatigiit

Udvalget har efter 1. behandlingen af samtlige punkter den 13.april 2016 under FM2016 gennemgået forslagene

1. Forslagenes indhold og formål

1.1 FM2016/104 Forslag til: Inatsisartutbeslutning om udtalelse til anordning om ikrafttræden for Grønland af lov om Danmarks tiltrædelse af Det Internationale Atomenergiagenturs konvention om bistand i tilfælde af nukleare ulykker eller radiologiske nødstilfælde (Bistandskonventionen)

Udvalget noterer sig, at dette lovforslag omhandler ikrafttræden for Grønland af IAEA's konvention om bistand i tilfælde af nukleare ulykker eller radiologisk nødstilfælde. Dette udvirkes ved Kongeriget Danmarks tiltrædelse af konventionen.

Formålet med konventionen er at skabe en international ramme, som skal medvirke til at tilvejebringe hurtig bistand til medlemsstater i tilfælde af nukleare ulykker eller radiologiske nødstilfælde, hvorved følger kan mindskes og liv, ejendom og miljø kan beskyttes mod følgerne.

Medlemsstaterne samarbejder med IAEA om bistand, og medlemsstaterne skal så vidt muligt udpege eksperter, udstyr og materialer, der kan indgå i bistand, og oplyse herom til IAEA. Konventionen indeholder som ramme en række generelle bestemmelser om betingelserne for bistand, herunder bestemmelser om skatte- og afgiftsforhold for personel og medlemsstater, bestemmelser om immunitet over for strafforfølgning mv. i forbindelse med bistandsarbejde, og bestemmelser om refusion af omkostninger ved bistandsarbejde.

1.2 FM2016/106 Forslag til: Inatsisartutbeslutning om udtalelse til forslag til Lov for Grønland om kontrol med eksport af produkter med dobbelt anvendelse.

Uran adskiller sig fra andre grundstoffer ved ud over civil brug bl.a. at kunne anvendes til fremstilling af kernevåben. Bjergarter i Grønland kan desuden indeholde grundstoffet thorium, der også kan bruges til fremstilling af fissilt materiale, der kan benyttes til kernevåben. Der er opbygget et omfattende internationalt system med både folkeretligt bindende forpligtelser og mindre forpligtende retningslinjer for at sikre gennemsigtighed og kontrol med alle faser af udvinding og eksport af uran.

Udvalget noterer sig at formålet med dette lovforslag er at sikre, at udførsel fra Grønland af produkter med dobbelt anvendelse, dvs. produkter, der både kan anvendes til civile og militære formål (i det følgende benævnt dual-use produkter), overholder de til enhver tid gældende internationale forpligtelser for eksportkontrol af dual-use produkter, som Kongeriget Danmark er forpligtet til at overholde. Gennem eksportkontrol sikres, at sensitive produkter og teknologi ikke medvirker til kritiske formål, herunder til udvikling og spredning af masseødelæggelsesvåben, eller eksporteres til lande, der udgør en risiko for den internationale fred, sikkerhed og stabilitet.

1.3 FM2016/107 Forslag til: Inatsisartutbeslutning om udtalelse til forslag til Lov for Grønland om kontrol med den fredelige udnyttelse af nukleart materiale

Lovforslaget regulerer sikkerhedskontrol med nukleart materiale i Grønland med henblik på at sikre den fredelige udnyttelse af nukleart materiale, herunder uran, og for at leve op til Kongeriget Danmarks internationale sikkerhedskontrolforpligtelser på området. Sikkerhedskontrol med nukleart materiale i Grønland implementeres med henblik på at sikre overholdelse af Traktaten om ikke-spredning af kernevåben og Kongeriget Danmarks sikkerhedskontrol-forpligtelser under IAEA samt, at sikre, at de højeste internationale standarder på området, som de bl.a. kommer til udtryk i Australien og Canada, følges.

Lovens formålsbestemmelse i § 1 angår to hovedelementer; at sikre, at nukleart materiale anvendes til fredelige formål, og at sikre, at Kongeriget Danmark overholder sine internationale sikkerhedskontrolforpligtelser.

Det første element vedrører Kongeriget Danmarks overordnede forpligtelse til at sikre, at nukleart materiale ikke indgår i illegitime våbenprogrammer eller anvendes i forbindelse med terror. Kongeriget Danmark skal ud fra udenrigs-, forsvars- eller sikkerhedspolitiske overvejelser kunne vurdere, at der kan være behov for sikkerhedskontrolforanstaltninger, der går videre end de folkeretligt bindende minimums-standarder, der fastlægges af bl.a. IAEA.

1.4 FM2016/108 Inatsisartutbeslutning om Grønlands Selvstyres udtalelse til kgl. anordning om ikrafttræden for Grønland af dele af visse love om ændring af udleveringsloven.

Inatsisartut har den 2. december 2015 vedtaget et beslutningsforslag om Grønlands tiltrædelse af den internationale konvention af 13. april 2005 til bekæmpelse af nuklear terrorisme samt Grønlands tiltrædelse af ændringskonvention af 8. juli 2005 til Det Internationale Atomenergiagenturs konvention om fysisk beskyttelse af nukleare materialer. De pågældende konventioner stiller krav om, at der kan ske udlevering for politiske forbrydelser, hvilket der ikke er mulighed for ifølge den affattelse af udleveringsloven, som er gældende for Grønland.

2. Førstebehandling af forslagene i Inatsisartut

Udvalget kan konstatere, at der under førstebehandlingen blev udtrykt støtte til samtlige forslag fra koalitionsens medlemmer. Således udtrykte et flertal bestående af Siumut, Demokraterne og Atassut politisk støtte til alle Naalakkersuisuts forslag til Inatsisartutbeslutninger.

Denne støtte blev blandt andet udtrykt ud fra et vurderet behov om rammebetingelser, erhvervsmuligheder samt et ønske om at Grønland skal arbejde ud fra internationalt godkendte standarder og sikkerhedsprocedurer blandt andet via IAEA og tiltrædelse af andre internationale bestemmelser, der medvirker til at sikre at uran udvundet i Grønland anvendes alene til fredelige og civile formål.

Et mindretal bestående Inuit Ataqatigiit anså at arbejdet med nærværende lovforslag burde berostilles og at der bør holdes en folkeafstemning først for at høre befolkningens holdning til om hvorvidt Grønland bør udvinde og eksportere uran eller ej. Mindretallet anså at behandlingen i Inatsisartut af nærværende beslutningsforslag i dette lys var forhastet.

Inuit Ataqatigiit udtrykte også under 1. behandlingen reservationer i forhold til den kommende rollefordeling i mellem Selvstyret og Regeringen i forbindelse med godkendes af eksport af dual use produkter (pkt.106). Hvor det er Danmark, der træffer beslutningen og hvor Selvstyret er høringspart. Mindretallet fandt derudover at diverse uran-aftaler med Danmark tilbageruller vigtige principper i selvstyreloven.

Mindretallet indstillede alle forslagene til forkastelse

Erhvervsudvalget skal derudover henvise til partiernes ordførerindlæg og de faldne bemærkninger under forslagenes 1. behandling

3. Høringssvar

Udvalget bemærker at forslagene har været til høring hos relevante parter i Danmark. Og Grønland. pkt. 104 og 108 været i høring på høringsportalen fra den. 27.januar til den 25. februar 2016. Hvad angår pkt. 106 og 107 var de to lovforslag til høring i hos relevante parter i Danmark og Grønland. Begge lovforslag var ligeledes opslået på høringsportalen i perioden fra 5. februar til 2. marts. Naalakkersuisut oplyser at høringerne ikke har givet anledning til ændringer.

3. 1 Inddragelse af andre udvalg

Erhvervsudvalget har tilskrevet udenrigs- og Sikkerhedspolitisk udvalg og Råstofudvalget og inviteret de to udvalg til en generel drøftelse af nærværende beslutningsforslag, der behandles i denne betænkning. Erhvervsudvalgets skrivelse til de to udvalg er vedlagt som bilag.

3.2 Samråd med Naalakkersuisoq for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Udenrigsanliggender og Erhvervsudvalget, Råstofudvalget og Udenrigs – og Sikkerhedspolitisk udvalg.

Samrådsindkaldelsen vedlægges betænkningen som bilag.

3.3 Spørgsmål fra udvalget til forslagenes 2. behandling

Udvalget skal til disse forslags 2. behandling anmode Naalakkersuisut om at besvare nedenstående spørgsmål i sit svarnotat:

Fastholder Naalakkersuisut de holdninger der blev fremlagt under orienteringsmødet om de på daværende tidspunkt netop indgåede uranaftaler mellem Grønland og Danmark den 19. januar 2016?

Naalakkersuisoq sagde, at de indgåede aftaler er udtryk for det på nuværende tidspunkt er mulige i forholdet mellem Grønland og Danmark. Såfremt andet var muligt, hvordan havde aftalerne om eksport- og sikkerhedskontrolmyndigheden så skullet se ud efter Naalakkersuisuts mening?

4. Udvalgets behandling af forslagene

4.1 FM2016/104 Forslag til: Inatsisartutbeslutning om udtalelse til anordning om ikrafttræden for Grønland af lov om Danmarks tiltrædelse af Det Internationale Atomenergiagenturs konvention om bistand i tilfælde af nukleare ulykker eller radiologiske nødstilfælde (Bistandskonventionen)

Udvalget må konstatere, at der ikke er enighed i Inatsisartut om hvorvidt Grønland bør tilslutte sig dette lovforslag. Det ses ikke på det foreliggende grundlag at være rum for at opnå en politisk samling i Erhvervsudvalget til dette beslutningsforslag. Koalition og opposition vil derfor fremkomme med deres politiske holdninger til dette forslag under denne betænkningens kapitel 6.

4.2 FM106/106 Forslag til: Inatsisartutbeslutning om udtalelse til forslag til Lov for Grønland om kontrol med eksport af produkter med dobbelt anvendelse.

Udvalget må konstatere, at der ikke er enighed i Inatsisartut om hvorvidt Grønland bør tilslutte sig dette lovforslag. Det ses ikke på det foreliggende grundlag at være rum for at opnå en politisk samling i Erhvervsudvalget til dette beslutningsforslag. Koalition og opposition vil derfor fremkomme med deres politiske holdninger til dette forslag under denne betæknings kapitel 6.

4.3 FM2016/107 Forslag til: Inatsisartutbeslutning om udtalelse til forslag til Lov for Grønland om kontrol med den fredelige udnyttelse af nukleart materiale

Udvalget må konstatere, at der ikke er enighed i Inatsisartut om hvorvidt Grønland bør tilslutte sig dette lovforslag. Det ses ikke på det foreliggende grundlag at være rum for at opnå en politisk samling i Erhvervsudvalget til dette beslutningsforslag. Koalition og opposition vil derfor fremkomme med deres politiske holdninger til dette forslag under denne betæknings kapitel 6.

4.4 FM2016/108 Inatsisartutbeslutning om Grønlands Selvstyres udtalelse til kgl. anordning om ikrafttræden for Grønland af dele af visse love om ændring af udleveringsloven.

Udvalget må konstatere, at der ikke er enighed i Inatsisartut om hvorvidt Grønland bør tilslutte sig dette lovforslag. Det ses ikke på det foreliggende grundlag at være rum for at opnå en politisk samling i Erhvervsudvalget til dette beslutningsforslag. Koalition og opposition vil derfor fremkomme med deres politiske holdninger til dette forslag under denne betæknings kapitel 6.

5. Forslagets økonomiske konsekvenser

Det fremgår af § 33, stk. 1, i Inatsisartuts forretningsorden, at de økonomiske og administrative konsekvenser ved realiseringen af beslutningsforslag skal beskrives i forslagets begrundelse.

5.1 FM2016/104 Forslagets økonomiske konsekvenser

Naalakkersuisut anfører at en tiltrædelse ikke har umiddelbare økonomiske konsekvenser for Selvstyret. Naalakkersuisut anfører dog at det er nødvendigt at oprette en bevillingsmæssig hjemmel til en friholdelse af bistandsydende stat/mandskab fra betaling af erstatning i fald, der i forbindelse med en eventuel assistance fra et bistandsydende land forekommer en utilsigtet skade på ejendom eller personer fra modtagerlandet.

5.2 FM2016/106 Forslagets økonomiske konsekvenser

Naalakkersuisut anfører at der ikke forventes øgede udgifter for selvstyret som følge af forslaget. Der forventes alene at være tale om et beskedent antal ansøgninger årligt og dermed et beskedent træk på selvstyret administration i forbindelse med ansøgninger og skattestyrelsens kontrol af tilladelser ved udførsler.

5.3 EM2015/107 Forslagets økonomiske konsekvenser

Naalakkersuisut anfører, at der forventes ikke øgede udgifter for selvstyret som følge af forslaget. Udgifter direkte forbundet med selvstyrets medvirken til myndighedsbehandling vil være dækket af adgang til refusion hos rettighedshavere i henhold til tilladelser meddelt efter råstofloven

5.4 FM2016/108 Forslagets økonomiske konsekvenser

Forslaget skønnes ikke at have økonomiske konsekvenser, da Justitsområdet er underlagt Danmark.

6. Udvalgets indstillinger

6.1 FM2016/104

Et flertal i udvalget bestående af Siumut, Demokraterne og Atassut indstiller forslaget til **vedtagelse**

Et mindretal i udvalget bestående af Inuit Ataqatigiit skal om forslaget bemærke:

Inuit Ataqatigiit mener at borgerne bør inddrages og høres om deres holdning til hvorvidt Grønland bør udvinde og eksportere uran eller ej. Under behandlingen blev punkter behandlet hastende og det finder IA ikke tilstrækkeligt.

Ovennævnte udvalgsmindretal indstiller på denne baggrund forslaget til **forkastelse.**

6.2 FM2016/106

Et flertal i udvalget bestående af Siumut, Demokraterne og Atassut indstiller forslaget til **vedtagelse**

Et mindretal i udvalget bestående af Inuit Ataqatigiit skal om forslaget bemærke:

Punkt 106 omhandler "Lov for Grønland om kontrol med eksport af produkter med dobbelt anvendelse". Loven omfatter uran og andre radioaktive mineraler samt andre produkter og teknologi med dobbelt anvendelse.

Med lovforslaget overdrages myndigheden til at give eller afvise eksporttilladelser til Danmark.

I paragraf 6 i lovforslaget står klart, at "Erhvervsstyrelsen er eksportkontrolmyndighed" mens der i paragraf 7 står, at "Eksportkontrolmyndigheden træffer afgørelse om tilladelse eller afslag til udførsel af produkter med dobbelt anvendelse".

Ansvar og myndighedskompetencen til at give eller afslå tilladelser til eksport af uran og andre radioaktive mineraler samt et givent antal mineraler eller produkter med dobbelt anvendelse gives dermed med denne lov utvetydigt til Danmark.

Inuit Ataqatigiit er ikke enige i lovforslaget og med Naalakkersuisut i, at Grønland skal overdrage dele af myndigheds- og beslutningskompetencen inden for råstofområdet tilbage til Danmark.

Danmark har overdraget råstofområdet fuldt ud til Grønland, uden forbehold. Derfor mener Inuit Ataqatigiit at det er en glidebane, at begynde at tilbageføre dele af myndighedsområdet til Danmark.

Selvstyreloven er en klar aftale mellem Grønland og Danmark og såfremt dette lovforslag vedtages som foreslået vil der opstå uklarhed over, hvem har ansvaret for hvad. For hvad bliver det næste som Danmark vil påpege har sikkerhedspolitiske forhold som gør, at Danmark må overtage ansvaret igen?

Inuit Ataqatigiit har noteret sig, at det tidligere Naalakkersuisut i 2013 og 2014 var af samme holdning som Inuit Ataqatigiit. Således skriver Naalakkersuisut i bilag 7 til "Rapport om udvinding og eksport af uran" med overskriften "Notat om Naalakkersuisuts kompetencer i udenrigsforhold vedrørende udnyttelse og eksport af uran og andre radioaktive mineraler" at: "Det følger endvidere af selvstyreloven, at Naalakkersuisuts kompetence til at meddele

tilladelse til udnyttelse af råstoffer også omfatter kompetence til at meddele tilladelser til eksport af udnyttede råstoffer, herunder uran og andre radioaktive mineraler". Notatet er underskrevet den 13. september 2013.

Ligeledes skriver advokat Ole Spiermann i et responsum "Om udenrigspolitiske beføjelser i forhold til uran og andre radioaktive mineraler i Grønland" udarbejdet på foranledning af det daværende Naalakkersuisut og afleveret den 6. januar 2014, at "Myndighedskontrol i Grønland med efterforskning og udnyttelse af uran og andre radioaktive mineraler er indenrigspolitiske beføjelser. Det samme gælder kontrol med eksport af uran og andre radioaktive mineraler.

Myndighedskontrol og eksportkontrol i Grønland henhører under Grønlands Selvstyre. Det gælder uanset kontrollen udføres inden for en folkeretlig ramme. Ændring af den folkeretlige ramme sker ved folkeretlig aftale og henhører under udenrigspolitik. Men gennemførelse og opfyldelse af Kongeriget Danmarks eksisterende folkeretlige forpligtelser inden for rammen, eksempelvis ved kontrol, er lovgivende og udøvende magt."

Rapportering og kontakt med Det Internationale Atomenergiagentur (IAEA) og andre landes myndigheder i sammenhæng med kontrol har et udenrigspolitisk aspekt. I kraft af selvstyreloven kan også rapportering og kontakt varetages af Naalakkersuisut inden for fuldt overtagne sagsområder såsom råstofområdet".

Inuit Ataatigiit indstiller forslaget til forkastelse og opfordrer kraftigt til, at dele af råstofområdet ikke overdrages til Danmark igen.

Tilbagefører vi dette område vil vi bevæge os ud på en glidebane som vi ikke har det fulde overblik over på nuværende tidspunkt.

Inuit Ataatigiit er af den opfattelse, at der selvfølgelig skal samarbejdes med Danmark og eventuelt andre hvis der skal eksporteres uran, andre radioaktive mineraler eller andre former for Dual-use produkter eller teknologi. Inuit Ataatigiit er dog af den opfattelse, at dette samarbejde kan foretages uden at udvande selvstyreloven og uden at overdrage kompetencer som allerede er hjemtaget til Grønland.

Derfor indstiller Inuit Ataatigiit også til, at punktet sendes tilbage i udvalg og gennembehandles i forhold til selvstyreaftalen og de konsekvenser der kan være af at tilbageføre kompetence til Danmark og skabe klarhed om kompetencefordelingen mellem Grønland og Danmark. Inuit Ataatigiit mener heller ikke at spørgsmålene, der kom fra partierne blev svaret helt

fyldstgørende og vi mener at der bør arbejdes mere grundigt med de rejste spørgsmål. Udvalget bør derfor arbejde videre med disse spørgsmål.

Ovennævnte udvalgsmindretal indstiller på denne baggrund forslaget til forkastelse.

6.3 FM2016/107

Et flertal i udvalget bestående af Siumut, Demokraterne og Atassut indstiller forslaget til **vedtagelse**

Et mindretal i udvalget bestående af Inuit Ataqatigiit skal om forslaget bemærke

Inuit Ataqatigiit mener at borgerne bør inddrages og høres om deres holdning til hvorvidt Grønland bør udvinde og eksportere uran eller ej. Under behandlingen blev punkterner behandlet hastende og det finder IA ikke tilstrækkeligt.

Ovennævnte udvalgsmindretal indstiller på denne baggrund forslaget til forkastelse.

6.4 FM2016/108

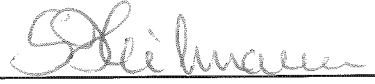
Et flertal i udvalget bestående af Siumut, Demokraterne og Atassut indstiller forslaget til **vedtagelse**.

Et mindretal i udvalget bestående af Inuit Ataqatigiit skal om forslaget bemærke

Inuit Ataqatigiit mener at borgerne bør inddrages og høres om deres holdning til hvorvidt Grønland bør udvinde og eksportere uran eller ej. Under behandlingen blev punkterner behandlet hastende og det finder IA ikke tilstrækkeligt.

Ovennævnte udvalgsmindretal indstiller på denne baggrund forslaget til forkastelse.

Med disse bemærkninger og med den i betænkningen anførte forståelse skal udvalget overgive forslaget til 2. behandling.

Siverth K. Heilmann,
Formand

Aqqaluaq B. Egede,
Næstformand

Justus Hansen

Suka K. Frederiksen

Iddimangiu Bianco

INATSISARTUT

Erhvervsudvalget
/ Her

Dato: 25-04-2016
J.nr.: 01.30.29-00093

Anmodning om et møde i forbindelse med Erhvervsudvalgets behandling af FM2016/104, FM2016/106, FM2016/107 og FM2016/108

Udenrigs- og Sikkerhedspolitisk Udvalg ønsker at anmode Erhvervsudvalget om et høringsmøde i forbindelse med Erhvervsudvalgets behandling af nedenstående punkter:

FM2016/104:

Forslag til: Inatsisartutbeslutning om udtalelse til anordning om ikrafttræden for Grønland af lov om Danmarks tiltrædelse af Det Internationale Atomenergiagenturs konvention om bistand i tilfælde af nukleare ulykker eller radiologiske nødstilfælde.

FM2016/106:

Forslag til: Inatsisartutbeslutning om udtalelse til forslag til Lov for Grønland om kontrol med eksport af produkter med dobbelt anvendelse.

FM2016/107:

Forslag til: Inatsisartutbeslutning om udtalelse til Forslag om Lov for Grønland om kontrol med den fredelige udnyttelse af nukleart materiale.

FM2016/108

Forslag til: Inatsisartutbeslutning om Grønlands Selvstyres udtalelse til kgl. anordning om ikrafttræden for Grønland af dele af visse love om ændring af udleveringsloven.

Baggrunden for ønsket er Udenrigs- og Sikkerhedspolitisk Udvalg vurderer, at punkterne ligeledes berører udvalgets fagområde, hvorfor udvalget gerne vil have mulighed for at fremkomme med sine kommentarer til Erhvervsudvalget, inden punkterne andenbehandles den 6. maj.

Udvalget for Udenrigs- og Sikkerhedspolitik vil gerne forslå, at mødet finder sted fredag den 29. april kl. 15 i mødelokale 2.

Med venlig hilsen

Justus Hansen
Formand for Udvalget for Udenrigs- og Sikkerhedspolitik

Til USPU & Råstofudvalget
/HER

Dato: 26. april 2016

J.nr.: 01.36.02.03-00148

Erhvervsudvalget inviterer USPU og Råstofudvalget til høring af fagudvalgenes kommentarer til Pkt. 104/106/107/108 fredag den 29. april kl. 15.00-16.00

Kære medlemmer i USPU & Råstofudvalget

Pkt. 104/106/107/018 er henvist til behandling i Erhvervsudvalget. Lovforslagene ligger imidlertid inden for flere udvalgs fagområde. Erhvervsudvalget har derfor ønsket at give USPU & Råstofudvalget mulighed for at kommentere de problemstillinger i forhold til de punkter som hører ind under de to udvalgs fagområder.

I inviteres hermed til møde fredag den 29. april mødet er fra 15.00-16.00. i mødelokale nr. 2.

Mødet ledes af Siverth K. Heilmann.

Med venlig hilsen

Siverth K. Heilmann
Udvalgsformand

(Naalakkersuisoq for Erhverv, Arbejdsmarked,
Handel og Udenrigsanliggender
/HER

Dato: 12. maj 2016
J.nr.: 01.36.02.04-00025

Indkaldelse til samråd med Erhvervsudvalget, Udenrigs- og Sikkerhedspolitisk Udvalg og Råstofudvalget torsdag den 19. maj kl. 15.00 i Inatsisartuts mødelokale nr. 2

Kære Vittus

I forbindelse med sin behandling af pkt.104/106/107/108 har Erhvervsudvalget ønsket at høre andre Inatsisartutudvalgs tilkendegivelser til nærværende forslag. Dette samråd er et udtryk for denne proces.

1. Om råstoffer med sikkerhedspolitiske aspekter

Uran er som bekendt et råstof med dual-use potentiale, der giver mulighed for at dette råstof kan anvendes til fredelige såvel som militære formål. Kongeriget Danmark anser derfor, at udvinding og eksport af dette mineral har udenrigs-forsvars og - eller sikkerhedspolitiske aspekter.

- a) Er der andre mineralske råstoffer på Grønland, der kan siges at kunne have en sikkerhedspolitisk betydning. Her tænkes blandt andet på de 17 sjældne jordarter?
- b) Er Naalakkersuisut bekendt med, at EU kommissionen i 2010 har opgjort at alle 17 sjældne jordarter som én gruppe vurderes at være kritiske for Europa, hvorledes ser Naalakkersuisut på denne udmelding?
- c) Arbejder staten med en udtømmende liste over potentielle råstoffer i Grønland, der kan siges at berøre rigets udenrigs og sikkerhedspolitik?
- d) Hvis nej, kan det så eventuelt medføre, at staten fra sag til sag vil vurdere, om udvinding af visse typer af mineraler, f.eks. sjældne jordarter, kan falde inden for rigets sikkerhedspolitiske interesser?
- e) Ordlyden der bruges er "dual-use produkter og teknologi". Kan Naalakkersuisut forklare, hvor grænsen går i forhold til dual-use teknologi og hvem der definerer hvornår noget er dual-use teknologi?

2. Om kontrol og eksport af uran og andre dual-use komponenter

Det fremgår af lovforslagets § 6 at Erhvervsstyrelsen er eksportmyndighed, det fremgår ligeledes af lovens § 7 at Eksportkontrolmyndigheden træffer afgørelse om tilladelse eller afslag til udførsel af produkter med dobbelt anvendelse.

- f) Anser du at ovenstående bestemmelser kan opfattes, som udtryk for en indskrænkning af Selvstyrets kompetencer, hvad angår forvaltningen af råstofområdet?
- g) Kan bestemmelserne i § 6 og § 7 siges at harmonere med tankerne bag Selvstyreloven, hvor Grønland er tilkendt kontrollen med landets råstoffer?
- h) Hvorledes vil Naalakkersuisut sikre, at der med § 6 og § 7 ikke bliver åbnet en institutionel glidebane hvor flere råstoffer indpasses, under den betragtning at være strategiske og dermed eventuelt falder ind under rigets sikkerhedspolitik?
- i) I det responsum på dette område, som Naalakkersuisut fik udarbejdet af advokat Ole Spiermann står direkte, at disse eksportkontrol er et selvstyreanliggende, også selvom det handler om uran og andre mineraler af sikkerhedspolitisk karakter. Hvordan forholder Naalakkersuisut sig i dag til dette responsum og hvornår i processen har Naalakkersuisut på vegne af Grønland ændret holdning til denne kompetencefordeling?
- j) Er det Naalakkersuisuts opfattelse, at Grønland på et senere tidspunkt med henvisning til Selvstyreloven kan kræve, at denne sikkerheds- og eksportkontrolmyndighed hjemtages igen?
- k) Da mange ting, ikke kun råstoffer, kan tillægges sikkerhedspolitisk betydning, er det så ikke en glidebane at begynde, at overføre kompetencer til Danmark på områder, som Grønland ellers fuldt ud har hjemtaget? Og hvor mener Naalakkersuisut, at grænsen går?
- l) Er det Naalakkersuisuts opfattelse, at Danmark uden forbehold har underskrevet selvstyreaftalen for så vidt angår hjemtagelsen af råstofområdet? Hvis ja, hvorfor skal Danmark så nu, efter selvstyreaftalens indgåelse, tilbageføre dele af sagsområdet?

Udvalget påregner at stille opfølgende spørgsmål under samrådet.

Udvalgene har som målsætning, at et samråd i videst mulige omfang skal tage form af en politisk drøftelse imellem udvalgene og Naalakkersuisoq typisk om prioriteringer og målsætninger. Ved den mundtlige drøftelse bør så vidt muligt benyttes frit foredrag.

Udvalget ønsker endelig at modtage et notat på grønlandsk og dansk om foranstående spørgsmål i forlængelse af samrådet. Notatet bedes sendt elektronisk til Dje@inatsisartut.gl juul@inatsisartut.gl og anni@ina.gl senest umiddelbart efter samrådet.

Såfremt notatet medbringes og anvendes under samrådet bedes en kopi givet til Udvalgets tolk umiddelbart ved samrådets begyndelse.

Med venlig hilsen

På vegne af formanden
Justus Hansen

Samrådsnotat

Samråd med Erhvervsudvalget, Udenrigs- og Sikkerhedspolitisk Udvalg og Råstofudvalget torsdag den 19. maj kl. 15.00 i Inatsisartuts mødelokale nr. 2

18-05-2016
Sags nr.

Nærværende notat er udarbejdet til brug for samråd omkring emner med tilknytning til FM2016 pkt.104/106/107/108.

Postboks 1601
3900 Nuuk
Tlf. (+299) 34 50 00
Fax (+299) 32 56 00
E-mail: isiin@nanoq.gl
www.nanoq.gl

Erhvervsudvalget har ønsket at høre andre Inatsisartutudvalgs tilkendegivelser til forslag og har til brug for drøftelser i samrådet stilet en række spørgsmål til medlem af Naalakkersuisut. Dette notat behandler spørgsmålene med en indledende bredere besvarelse til både afsnit 1 og 2 i samrådsindkaldelsen og derefter en kortere besvarelse af hvert enkelt spørgsmål som gengivet nedenfor.

1. Om råstoffer med sikkerhedspolitiske aspekter

Uran er som bekendt et råstof med dual-use potentiale, der giver mulighed for at dette råstof kan anvendes til fredelige såvel som militære formål. Kongeriget Danmark anser derfor, at udvinding og eksport af dette mineral har udenrigs-forsvars og - eller sikkerhedspolitiske aspekter.

Til afsnit 1. med spørgsmålene 1a, 1b, 1c, 1d og 1e:

Ikke-spredningsforpligtelserne er en del af Kongeriget Danmarks udenrigs-, forsvars- og sikkerhedspolitik, der er rigsansliggende. Selvstyreloven indeholder de grundlæggende regler om kompetencefordelingen mellem Danmark og Grønland. Efter selvstyrelovens § 1 har Grønlands Selvstyre således den lovgivende og udøvende magt inden for overtagne sagsområder. Selvstyreloven opererer ikke med delt ansvar mellem danske og grønlandske myndigheder. Lovforslagene L 155 om sikkerhedskontrol og L 158 om eksportkontrol (FM2016/107) og (FM2016/106) omfatter kun rigsansliggende. Lovforslagene omfatter alene udenrigs-, forsvars- og sikkerhedspolitiske aspekter af uranudnyttelse og eksport af produkter og teknologi, der kan anvendes til masseødelæggelsesvåben.

Regeringen og Naalakkersuisut har primo 2016 indgået en række aftaler, der fastlægger, hvordan Danmark og Grønland samarbejder om de særlige udenrigs-, forsvars- og sikkerhedspolitiske forhold, der knytter sig til udvinding og eksport af uran og andre radioaktive stoffer i Grønland. Aftalerne er baseret på den fælles dansk/grønlandske uran-rapport fra 2013. Aftalekomplekset med fælleserklæringer om

henholdsvis sikkerhedskontrol og eksportkontrol er grundlaget for at regeringen har fremsat to lovforslag herom i Folketinget. Uranrapporten og aftalekomplekset er udtryk for en fælles dansk og grønlandsk opfattelse af kompetencefordelingen efter selvstyreloven.

Lovforslag om eksportkontrol fastsætter de lovgivningsmæssige og administrative rammer for eksportkontrol med produkter og teknologi med dobbelt anvendelse, der sikrer, at Kongeriget Danmark efterlever FN's Sikkerhedsråds Resolution 1540/2004, FN-sanktioner og våbenembargoer samt de internationale eksportkontrolregimer.

Fastlæggelse af dual-use produkter og teknologi sker i de fire internationale eksportkontrolregimer, Nuclear Suppliers Group, Australien Gruppen, Wassenaar Arrangementet og Missile Technology Regime. Disse internationale forpligtelser er uden forbehold gældende for Grønland.

Lovforslaget indebærer, at der vil gælde tilsvarende regler i Grønland som i Danmark, hvor eksportkontrolforpligtelsen er gennemført ved EU's dual-use forordning (nr. 428/2009). EU's kontrolliste samler de fire eksportkontrolregimers lister i en fælles liste. Med lovforslaget om eksportkontrol vil EU's kontrolliste teknisk set blive sat i kraft for Grønland via en bekendtgørelse.

På den baggrund skal jeg bemærke følgende til de enkelte spørgsmål 1a til 1e.

- a) *Er der andre mineralske råstoffer på Grønland, der kan siges at kunne have en sikkerhedspolitisk betydning. Her tænkes blandt andet på de 17 sjældne jordarter?*

Svar

Naturligt uran og thorium samt uranmalmkoncentrat (såkaldt yellowcake) er opført i kontrollisten under kategorinummer OC001.

Sjældne jordartsmetaller er ikke opført i kontrollisten og dermed ikke omfattet af lovforslaget. Lovforslaget vedrører kun produkter med dobbelt anvendelse (dual-use). Grundstoffer som kobber, zink, jern eller sjældne jordartsmetaller er ikke opført i kontrollisten og dermed ikke omfattet af lovforslaget

Udenrigs-, forsvars- eller sikkerhedspolitiske aspekter kan også være tilknyttet et fåtal af andre råstoffer end uran. Det gælder fx sjældne jordarters metaller. Der er derfor etableret et konstruktivt samarbejde og gensidig informationsudveksling mellem danske og grønlandske myndigheder for at kunne sikre varetagelse af Kongerigets samlede udenrigs-, forsvars- og sikkerhedspolitiske interesser. Dette samarbejde er ikke baseret på aftalekomplekset om henholdsvis sikkerhedskontrol og eksportkontrol, men følger af en almindelig forpligtelse for parterne i rigsfællesskabet til at konsultere

hinanden og loyalt udveksle informationer i spørgsmål af betydning for varetagelse af Kongerigets samlede udenrigs-, forsvars- og sikkerhedspolitiske interesser.

- b) *Er Naalakkersuisut bekendt med, at EU kommissionen i 2010 har opgjort at alle 17 sjældne jordarter som én gruppe vurderes at være kritiske for Europa, hvorledes ser Naalakkersuisut på denne udmelding?*

Svar

Sjældne jordartsmetaller er ikke opført på EU's kontrolliste og forholdet er derfor ikke omfattet af det område, der skal reguleres efter lovforslaget om eksportkontrol.

Spørgsmålet om hvorvidt EU kommissionen har vurderet om sjældne jordartsmetaller er kritiske er ikke indgået i lovforslaget, der alene har det overordnede formål at sikre overholdelse af Kongeriget Danmarks internationale eksportkontrollforpligtelser og de højeste internationale standarder for eksport af uran- eller thoriumholdige malme.

EU kommissionen vurdering i 2010 bør ses i en EU kontekst, hvor økonomiske og handelspolitiske overvejelser kan være indgået i vurdering af om de omtalte sjældne jordartsmetaller kunne være kritiske i et europæisk forsyningsperspektiv.

- c) *Arbejder staten med en udtømmende liste over potentielle råstoffer i Grønland, der kan siges at berøre rigets udenrigs og sikkerhedspolitik?*

Svar

Naalakkersuisut har alene kendskab til de råstoffer, der opført på EU's kontrolliste i medfør af EU's dual-use forordning (nr. 428/2009). På EU's kontrolliste er opført naturligt uran og thorium samt uranmalmkoncentrat (såkaldt yellowcake) men ikke sjældne jordartsmetaller.

- d) *Hvis nej, kan det så eventuelt medføre, at staten fra sag til sag vil vurdere, om udvinding af visse typer af mineraler, f.eks. sjældne jordarter, kan falde inden for rigets sikkerhedspolitiske interesser?*

Svar

Bestemmelsen i § 3 i forslag til eksportkontrol giver en bemyndigelse til Erhvervsministeren til teknisk set at sætte EU's kontrolliste i kraft for Grønland via en bekendtgørelse. Det indebærer, at der vil gælde samme regler i Grønland som i EU/Danmark, hverken mere eller mindre. Andre mineraler som f.eks. sjældne jordartsmetaller vil ikke være genstand for eksportkontrol med mindre de opføres på EU's kontrolliste efter forudgående aftale herom i de fire internationale eksportkontrolregimer. Naalakkersuisut har dog ikke nogen viden om dette nogensinde skulle blive aktuelt.

- e) *Ordlyden der bruges er "dual-use produkter og teknologi". Kan Naalakkersuisut forklare, hvor grænsen går i forhold til dual-use teknologi og hvem der definerer hvornår noget er dual-use teknologi?*

Svar

Fastlæggelse af hvad der er dual-use produkter og teknologi sker i de fire internationale eksportkontrolregimer, Nuclear Suppliers Group, Australien Gruppen, Wassenaar Arrangementet og Missile Technology Regime.

Kongeriget Danmark opfyldelse af ikke-spredningsforpligtelser følger af FN's Sikkerhedsråds Resolution 1540/2004. Som nævnt er disse forpligtelser gennemført i Danmark ved en EU forordning. Dual-use produkter og teknologi opføres på en fælles EU kontrolliste, der ajourføres løbende og som kan hentes på Erhvervsstyrelsens hjemmeside.

2. Om kontrol og eksport af uran og andre dual-use komponenter

Det fremgår af lovforslagets § 6 at Erhvervsstyrelsen er eksportmyndighed, det fremgår ligeledes af lovens § 7 at Eksportkontrolmyndigheden træffer afgørelse om tilladelse eller afslag til udførelse af produkter med dobbelt anvendelse.

Til afsnit 2. med spørgsmålene f), g), h), i), j), k), og l):

Aftalen mellem regeringen og Naalakkersuisut vedrørende de særlige udenrigs-, forsvars- og sikkerhedspolitiske forhold, der knytter sig til udvinding og eksport af uran og andre radioaktive stoffer i Grønland, præciserer ansvarsområder og opgavefordeling mellem danske og grønlandske myndigheder.

I ovennævnte aftale fremgår det, at tilladelser til forundersøgelser, efterforskning og udnyttelse af råstoffer i Grønland udstedes efter råstofloven. Det fremgår også af aftalen, at udnyttelse af uran og andre radioaktive stoffer vil ske i overensstemmelse med Kongerigets ikke-spredningsforpligtelser i forhold til sikkerhedskontrol, eksportkontrol, fysisk sikring samt øvrige, relevante internationale forpligtelser.

Ikke-spredningsforpligtelserne er en del af Kongeriget Danmarks udenrigs-, forsvars- og sikkerhedspolitik, der er rigsansliggende. Selvstyreloven indeholder de grundlæggende regler om kompetencefordelingen mellem Danmark og Grønland. Efter selvstyrelovens § 1 har Grønlands Selvstyre således den lovgivende og udøvende magt inden for overtagne sagsområder, og selvstyreloven opererer ikke med delt ansvar mellem danske og grønlandske myndigheder.

Forslag til eksportkontrollov fastsætter de lovgivningsmæssige og administrative rammer for eksportkontrol med produkter og teknologi med dobbelt anvendelse. Lovforslaget skal sikre, at Kongeriget Danmarks også for så vidt angår Grønland, efterlever de internationale forpligtelser efter FN's Sikkerhedsråds Resolution 1540/2004, FN-sanktioner og våbenembargoer samt de internationale

eksportkontrolregimer. Bestemmelserne i sikkerhedsrådsresolutionen er folkeretligt forpligtende og gælder for Danmark og Grønland.

- f) *Anser du at ovenstående bestemmelser kan opfattes, som udtryk for en indskrænkning af Selvstyrets kompetencer, hvad angår forvaltningen af råstofområdet?*

Svar

Med henvisning til ovenstående indledende bemærkninger til afsnit 1 og 2 vil jeg ikke anse bestemmelserne i §§ 6 og 7 i forslag til lov om eksportkontrol som udtryk for en indskrænkning af Selvstyrets kompetencer, hvad angår forvaltningen af råstofområdet eller af andre selvstyresagsområder i øvrigt.

- g) *Kan bestemmelserne i § 6 og § 7 siges at harmonere med tankerne bag Selvstyreloven, hvor Grønland er tilkendt kontrollen med landets råstoffer?*

Svar

Med henvisning til mine indledende bemærkninger til afsnit 1 og 2 er det min opfattelse at bestemmelserne i § 6 og § 7 er i fuld overensstemmelse med den kompetencefordeling der følger af Selvstyreloven og råstofloven.

- h) *Hvorledes vil Naalakkersuisut sikre, at der med § 6 og § 7 ikke bliver åbnet en institutionel glidebane, hvor flere råstoffer indpasses, under den betragtning at være strategiske og dermed eventuelt falder ind under rigets sikkerhedspolitik?*

Svar

Som det fremgår at mine indledende bemærkninger til afsnit 1 og 2 omfatter lovforslaget kun produkter med dobbelt anvendelse (dual-use). Naturligt uran og thorium samt uranmalmkoncentrat (såkaldt yellowcake) er opført i kontrollisten under kategorinummer 0C001.

Grundstoffer som kobber, zink, jern eller sjældne jordartsmetaller er ikke opført i kontrollisten og dermed ikke omfattet af lovforslaget.

Naalakkersuisut må derfor afvise at der skulle være tale om en institutionel glidebane. Skulle der med tiden blive opført andre råstoffer på EU kontrolliste vil dette kunne ske som led i det internationale forpligtende samarbejde i de fire internationale eksportkontrolregimer. Naalakkersuisut har som nævnt ikke nogen viden om dette nogensinde skulle blive aktuelt.

- i) *I det responsum på dette område, som Naalakkersuisut fik udarbejdet af advokat Ole Spiermann står direkte, at disse eksportkontrol er et selvstyreanliggende, også selvom det handler om uran og andre mineraler af*

sikkerhedspolitisk karakter. Hvordan forholder Naalakkersuisut sig i dag til dette responsum og hvornår i processen har Naalakkersuisut på vegne af Grønland ændret holdning til denne kompetencefordeling?

Svar

Den fælles grønlandsk/danske rapport om uran fra oktober 2013 er grundlaget for Naalakkersuisut opfattelse af kompetencefordelingen mellem Danmark og Grønland i udenrigs- og sikkerhedspolitiske forhold. Med udgangspunkt i 2013 Rapporten gengiver fælleserklæringen om eksportkontrol den gældende kompetencefordeling mellem Danmark og Grønland. Fælleserklæringen beskriver videre arbejdsdelingen mellem Danmark og Grønland og de opgaver, der følger af behovet for at varetage rigets forpligtelser vedrørende eksportkontrol. Fælleserklæringen om eksportkontrol af dual-use produkter udgør det politiske fundament for fremsættelse af lovforslaget om eksportkontrol. Naalakkersuisut har således med udgangspunkt i 2013 Rapporten fastholdt den samme holdning til kompetencefordelingen baseret på Danmarks og Grønlands enighed om at sikre efterlevelse af Kongeriget Danmarks internationale eksportkontrolforpligtelser.

j) Er det Naalakkersuisuts opfattelse, at Grønland på et senere tidspunkt med henvisning til Selvstyreloven kan kræve, at denne sikkerheds- og eksportkontrolmyndighed hjemtages igen?

Svar

Lovforslagene om sikkerheds og eksportkontrol omfatter udenrigs-, forsvars- og sikkerhedspolitiske aspekter af uranudnyttelse og eksport. Der tale om rigsansligger, hvorfor der ikke er tale om hverken at overføre eller tilbageføre kompetence mellem Staten og Selvstyret.

k) Da mange ting, ikke kun råstoffer, kan tillægges sikkerhedspolitisk betydning, er det så ikke en glidebane at begynde, at overføre kompetencer til Danmark på områder, som Grønland ellers fuldt ud har hjemtaget? Og hvor mener Naalakkersuisut, at grænsen går?

Svar

Kongeriget Danmarks udenrigs-, forsvars- og sikkerhedspolitik er rigsansligger. Selvstyreloven indeholder de grundlæggende regler om kompetencefordelingen mellem Danmark og Grønland. Efter selvstyrelovens § 1 har Grønlands Selvstyre således den lovgivende og udøvende magt inden for overtagne sagsområder, og selvstyreloven opererer ikke med delt ansvar mellem danske og grønlandske myndigheder. Lovforslagene om sikkerheds og eksportkontrol omfatter kun udenrigs-, forsvars- og sikkerhedspolitiske aspekter af uranudnyttelse og eksport, der er rigsansligger. Kompetencefordelingen mellem Danmark og Grønland følger således uændret af selvstyreloven.

- l) *Er det Naalakkersuisut opfattelse, at Danmark uden forbehold har under-skrevet selvstyreaftalen for så vidt angår hjemtagelsen af råstofområdet? Hvis ja, hvorfor skal Danmark så nu, efter selvstyreaftalens indgåelse, tilbageføre dele af sagsområdet?*

Svar

Med Inatsisartutlov nr. 7 af 7. december 2009 om mineralske råstoffer og aktiviteter af betydning overtog Grønlands Selvstyre den 1. januar 2010 råstofområdet og dermed den fulde kompetencen til at fastsætte de generelle rammer og nærmere regler for forvaltningen af råstofområdet, herunder meddelelse af tilladelser til forundersøgelse, efterforskning og udnyttelse af mineralske råstoffer. Overtagelse af råstofområdet skete i medfør af selvstyreloven og i fuld forståelse med staten.

I forhold omfattet af Naalakkersuisut kompetence som udøvende myndighed indenfor råstofområdet, hverken kan eller vil der ske tilbageførsel af kompetence.

Har eksportkontrolmyndighed truffet afgørelse om tilladelse til en eksportansøgning i medfør af eksportkontrolloven kan Naalakkersuisut uændret træffe afgørelse om, hvorvidt der skal gives afslag på en ansøgning som følge af anden grønlandsk lovgivning på overtagne områder, herunder efter råstofloven. Naalakkersuisut kan afvise at der er tale om nogen tilbageføring af råstofområdet.

Lovforslagene om sikkerheds og eksportkontrol omfatter som nævnt udenrigs-, forsvars- og sikkerhedspolitiske aspekter af uranudnyttelse og eksport, der er rigsansligger.